

ΝΕΟΦΥΤΟΣ ΔΟΥΚΑΣ ΚΑΙ ΝΕΟΦΥΤΟΣ ΒΑΜΒΑΣ

Β

ΝΕΟΦΥΤΟΣ ΒΑΜΒΑΣ

Και περί του σοφῦ διακόνου Νεοφύτου Βάμβα ἐγράφησαν ὀλίγα, ὡς εἶπομεν, ἐν τῇ αὐτῇ περιοδικῇ τοῦ «Ἐκκλησιαστικοῦ Φάρου». Ἐνταῦθα προσθέτομεν ὀλίγα :

Ὅτε ἐπούδαζεν ἐν τῇ Σχολῇ τῆς μυροδόλου νήσου τῆς Σίφνου, ἦτο διδάσκαλος Μισαήλ ὁ Πάτριος, προσκληθεὶς ὑπὸ τῶν ἐφόρων αὐτῆς καὶ τοῦ Μητροπολίτου Σίφνου Μελετίου, τῇ ἐπιμόνῳ ἀπαιτήσῃ τοῦ προστάτου αὐτῆς Νικολάου Μαυρογένους, διαρρηγνέως τοῦ Ὀθωμανικοῦ στόλου. Ἐν Σίφνῳ ἐδίδαξε μέχρι τοῦ 1793, ὅτε ἐπανήλθεν εἰς τὴν Πάτριον ἐντολῇ μὲν τοῦ Πατριάρχου Νεοφύτου Ζ', προτροπῇ δὲ τῶν ἐφόρων τῆς διασήμεου Πατριάρχου Σχολῆς, ἐν ἣ ἐδίδαξαν καὶ ἄλλοι καὶ δὴ ὁ Δανιὴλ ὁ Κεραμεύς. Ἡ Σχολὴ ὠνομάζετο «Πατριᾶς Σχολή»¹, «Ἑλληνομουσεῖον» καὶ «Πατριαρχικὴ Σχολὴ τῆς Πάτριου». Ἐν τῇ Σχολῇ αὐτῇ διέμεινεν ἐπὶ δύο ἔτη ὁ Νεόφυτος Βάμβας, σχολαρχοῦντος τοῦ Δανιὴλ Κεραμεύς.

Ἐν Κ)πόλει ἐξετιμήθη διὰ τε τὴν σοφίαν καὶ τὴν ἀρετὴν του. Διὰ τοῦτο τῷ 1804 ἀνεκλήροχθη, ὡς καὶ ὁ Ν Λογάδης καὶ ὁ Παῖσιος Καραπατάς, μέλος τῆς ἐν Κ)πόλει Πατριαρχικῆς Σχολῆς ἢ Ἀκαδημίας «τοῦ ἐν Βυζαντίῳ μεγάλου καὶ κοινοῦ τοῦ Γένους Μουσείου»². Τὸ ψήφισμα περὶ τοῦ Βάμβα ἔχει οὕτω :

Ψήφισμα

Ἐκδοθὲν τοῖς ἀναδειχθεῖσι μέλεσι τοῦ Μεγάλου τοῦδε τοῦ Γένους Μουσείου.

Πόθος σοφίας

Ἐπειδὴ ὁ ἔλλογιμώτατος καὶ δσιώτατος ἱεροδιάκονος κύριος Νεό-

1. «Τὰ μετὰ τὴν ἄλωσιν» Ἀθ. Ὑψηλάντου σελ. 315. Δ. Θερετιανού, «Ἀδαμ. Κοραῆς» τόμ. Α' σελ. 80. Μ. Μαλανδράκη, «Ἡ Πατριᾶς Σχολή»

2. Πρβλ. Φιλολ. Σύλλογ. τῆς Κ)πόλεως τόμ. ΙΓ' σελ. 229.

φυτος Βάμβας, Χίος, ἐγνώσθη ἀνὴρ τὰ τε ἄλλα καλῶς κτήραθός και
~~δη περὶ τοὺς τεχνικοὺς λόγους ἐς τὸ ἀκριβὲς ἐγγεγυμνασμένους, ναί~~
 μὴν και Φιλοσοφίας μετασχηκῶς, ὑπὸ τῷ Σχολάρχῃ μαθητεύσας,
 ἔδοξε τοῖς ἐφόροις παιδείαν τιμῶν, ὧς τε εἰκόσ, και Φιλοσοφίαν γε-
 ραίρουσι, τῇ μαρτυρίᾳ και ἐπικρίσει τοῦ Σχολάρχου, μέλος τε ἀνα-
 γράψασθαι τῆς ἐν Κ)πόλει μεγάλης τοῦ Γένους Σχολῆς και τιμᾶς
 αὐτῷ ἀπονέμειν τὰς προσηκούσας, ὡς ἀν και συνοίσονται εἰς τὰ ἐπειτα
 οὐ μικρά, δασίαι περὶ λόγους θεωρία προκίεεται. Ἐξέστω δὲ αὐτῷ
 ἐπιστέλλοντι και εἰποτε δεῖται τυποῖς ἐκδοῦναι βιβλον τινὰ ἀφ' ἐκυ-
 τοῦ φιλοπονηθείσαν, μετὰ τὴν προσήκουσαν ἐπικρίσειν και ἐγ-
 γραφον ἐπικύρωσιν, Μέλος τοῦ ἐν Βυζαντίῳ Μεγά-
 λου και κοινοῦ τοῦ Γένους Μουσειοῦ σεμνυνόμενον γρά-
 φεσθαι. Ταῦτα μὲν οὕτω, και μηδεὶς ἀφηρείσθω χρόνος. Πρὸς ἔμφα-
 σιν δὲ και ἐπίδειξιν, ὅποι ποτ' ἀν ἡ ποιούμενος τὰς δικτριβάς, ἐπε-
 δόθη αὐτῷ τὸ ἐννεσημασμένον τόδε τῇ τῆς Σχολῆς σφραγίδι ψήφισμα.

Τῇ α' 10)βρίου ἐν ἔτει σωτηρίῳ αὐδ' και α' τῆς τοῦ Μουσειοῦ
 συστάσεως. Ἀπὸ τῆς Πατριαρχικῆς Μ. τοῦ Γένους Σχολῆς.

Μετὰ τὴν ἀποκατάστασιν τοῦ Ἔθνους ἐγένετο Γυμνασιάρχης ἐν
 Σύρῳ και εἰργάσθη, εἰπερ τις και ἄλλος, ὑπὲρ τῶν συμπολιτῶν του Χίων.
 Μετὰ τοῦ Λυκά Ρέλλη, Α. Κοντοσταύλου και ἄλλων ἀπετέλεσεν
 Ἐπιτροπείαν πρὸς συνοικισμὸν τῶν σκορπισθέντων Χίων ἐν Πειραιεῖ.
 Ἡ Ἐπιτροπεία ἀπετάθη πρὸς τοὺς ἀπανταχοῦ Χίους, ἐκδοθέντος πρὸς
 τούτο τοῦ Διατάγματος. Τὸ πρῶτον μίλημα αὐτῆς ἦτο ἡ ἀνέγερσις
 Ἰ. Ναοῦ και Σχολεῖου, τὸ ὅποιον θὰ διηόθουνεν αὐτὸς ὁ Ν. Βάμ-
 βας¹. Διὰ τοῦτο ὑπέβαλε παραίτησιν ἀπὸ τῆς θέσεως τοῦ Γυμνασιάρ-
 χου, ἧτις ἐγένετο δε-τη τῇ 10 Αὐγούστου 1836. Τῇ 8 9)βρίου τοῦ
 αὐτοῦ ἔτους ἐγένετο ἡ ἐγκαθίδρυσις τοῦ Σχολεῖου ἐν Πειραιεῖ, καθ'
 ἣν ἐξεφώνησεν ὠραῖον λόγον συγκινήσαντα τοὺς πάντας. Τινὲς ἐπέ-
 κριναν τὸν ἐν Πειραιεῖ συνοικισμὸν, διότι ἤθελον νὰ γείνη ἐν Κορίνθῳ
 και δὴ τὰ ἐγγραφον τὸ ὅποιον συνέταξε πρὸς τὸν πρεσβευτὴν τῆς

1. Γ' Χιακὸν Ἀρχεῖον, ἐπιμελεῖσθ' Ἰωάννου Βλαχουγιάννη 1911. τόμ. Ε'
 σελ. 264.

Ἑλλάδος. Ἀξίειναιος ἀληθῶς ἡ φιλοπατρία τοῦ σέφου κληρικοῦ!

Ἐκ φιλοπατρίας κινούμενος «ἐν γῆραι πόντοι» τῷ 1854 ἔγραψε περίενα ἄρθρα ἐν τῷ «Αἰῶνι» καθ' ὃν χρόνον ἡ κραταιὰ καὶ ἠμοδοξὸς Ρωσσία ἀνέλαθεν ἱερὸν πόλεμον ὑπὲρ τῆς ὀρθοδοξίας καὶ κατὰ τῆς Τουρκίας χάριν τῶν Ἁγίων Τόπων καὶ προσκυνημάτων. Ἐξήτει, ὡς καὶ ὁ ποιητὴς Π. Σιδάτος, νὰ ἰξεγαίρη τὸ Ἑλληνικὸν ἔθνος κατὰ τῶν Τούρκων, ἔχων πεπειθῆσιν εἰς τὴν προσεχῆ πτώσιν τῆς τυραννίας. «Νῦν, ἔγραψε, πρόκειται περὶ τοῦ ὄλου, περὶ τῆς ἠρπαγμένης κληρονομίας τῶν πατέρων ἡμῶν, περὶ τῆς Ἑλληνικῆς Αὐτοκρατορίας. Ὁ Αὐτοκράτωρ Νικόλαος ἐκηρύχθη εὐ λέγοις, ἀλλ' ἐμοίς ὁ προστάτης καὶ τῆς Ὀρθοδόξου ἡμῶν Ἀνατολικῆς Ἐκκλησίας καὶ τῆς τελείας ἐλευθερίας. . . . Πάντες ἀνδραῖοι Ἡπειρώται, ἀτρέμητοι Σουλιῶται, Θεσσαλεῖ, Ὀλύμπιοι, Μακεδόνες, Νησιῶται, πάντες δράμετε μὲ τὰ ὄπλα. Ὑψώσατε τὴν κυανόχρουν σημαίαν τοῦ Σταυροῦ. . . . Ἄνωθεν βλέπει ὑμᾶς ὁ Θεός» (ἀριθ. 1430). Ἐθεώρει δὲ τὴν νίκην δεδαίαν διότι ὁ «Θεὸς εἶναι μεθ' ἡμῶν, καὶ ἡμεῖς μετὰ τοῦ Θεοῦ». Ἄν δὲ κατὰ τὸν πόλεμον ἐκαίον, τὸν Κριμαϊκόν, συνεμάχησαν αἱ χριστιανικαὶ δυνάμεις τῆς Ἀγγλίας καὶ Γαλλίας μετὰ τοὺς τυράννους Τούρκους, δὲν πρέπει νὰ φοβίξῃ τοὺς Ἑλληνας, διότι «Γάλλοι καὶ Ἄγγλοι πολεμοῦντες ὑπὲρ τῶν ἀσεβῶν, εἶναι ἐνώπιον τοῦ Θεοῦ ἀσεβεῖς. Λέγονται χριστιανοί· ψεύδονται. Λέγονται φιλελεύθεροι καὶ προστάται τῆς ἐλευθερίας· ψεύδονται.» (ἀριθ. 1456). Ἀνασχευάζει δὲ πιστικῶς τὴν ἐγκύκλιον τοῦ Ἀρχιεπισκόπου τῶν Παρισίων Μαρία—Δομενίκου Αἰγυπτίου Σιδούρ, ἣτις ἀσεβῶς ὑπεστήριζεν ὅτι ὁ Θεὸς τῆς δικαιοσύνης θέλει τὸν πόλεμον ὑπὲρ τῶν ἀγρίων Τούρκων καὶ Τυράννων τῆς Ἀνατολῆς. Ὁ πόλεμος, ἔλεγεν, ὑπὲρ αὐτῶν εἶνε ἀνίερως, ἐνῶ τῆς ἠμοδοξοῦ Ρωσσίας εἶνε ἱερὸς, ὡς γίνεται δηλον καὶ ἐκ τῆς προκηρύξεως τοῦ Αὐτοκράτορος ἐν ἧ, πρὸς τοὺς ἄλλοις, ἔλεγεν: «Ἡ Ρωσσία μάχεται ὑπὲρ τῆς χριστιανικῆς πίστεως καὶ πρὸς ὑπεράσπισιν τῶν καταπιεζομένων ἐμμερήσκων αὐτῆ κατὰ ἐχθρῶν ἀδιαλλάκτων»¹.

1. Ἡ Ρωσσία, τὴν ὁποῖαν ἀναγέννησε καὶ ἐθρίψεν ἡ πότνια Μήτηρ Ἐκκλησία τοῦ Βυζαντίου, πολλαχῶς ὠφέλησε τὸ Ἑλληνικὸν ἔθνος. Ἐν ἡμέραις

Ἡ φιλοπατρία καὶ φιλαλήθεια εἰς αὐραὶ ψυχῆς ἔβλοισι, κατὰ τὴν ῥῆσιν τοῦ Βύρπιπιδου, διέπικον τὴν ζωὴν καὶ τὰς πράξεις του καὶ «γῆραι λυγρῶ τειρόμενος» ἀνέζη εἰς τὸ ὄρατον παρελθόν, ζητῶν νάντληγῃ ἐλπίδα καὶ δύναμιν. Διὰ τοῦτο ἐλυπήθη σφόδρα διὰ τὰ καινὰ δαιμόνια τοῦ ἄλλως ἱκανοῦ Θεοφίλου Κιτρη καὶ ἔγραφε πολλὰς μελέτας κατ' αὐτοῦ ἐν τῷ «Αἰώνι». Ἰβου πῶς ἐκφράζεται περὶ αὐτοῦ. «Θεωρῶν λοιπὸν κἀγὼ θρησκευτικῶς καὶ πολιτικῶς καὶ ἠθικῶς τὴν θρησκείαν, τὴν ὁποίαν ὑπὸ τὸ ὄνομα Θεοσεβεία σπεύδει νὰ εισάξῃ εἰς τὸ Ἑλληνικὸν Ἔθνος, κρηῖω αὐτὴν κατὰ συνειδησίμου καὶ καταδικάζω ὡς ἀντίθεον, ὡς ἀντικοινωνικήν, καὶ ὡς ἀνατρεπτικὴν τῶν δόσεων τῆς ἠθικῆς τῶν χριστιανῶν καὶ τὸν συλλαβόντα ἐν τῇ φαντασίᾳ αὐτοῦ καὶ γεννήσαντα θρησκείαν ἀντίχριστον, κἀν ἄγγελος ἢ ἀπ' οὐρανοῦ, λέγω καὶ οἰκτείρω ὡς μωραίνοντα (οὐχὶ ἰθαλοτυφλοῦντα) ἀρνητὴν καὶ πολέμιον τῆς Χριστιανικῆς πίστεως» (Αἰὼν ἀριθ. 1164). Ἀνασκευάζει δὲ τὰς φιλοσοφικὰς θεωρίας τοῦ Κιτρη πρὸς τὸν ἀνωνόμως γράψαντα δῆθεν ἐκ Κων]πόλεως καὶ θέλοντα νὰ παραστήσῃ αὐτόν, ὡς νέον Ἄνυτον καὶ Μέλιτον, ὡς φιλόπλουτον καὶ αὐλοκόλακα, ἀπαντᾷ ἠπιῶς χαρακτηρίζων τὸν Θεοσεβισμόν. «Ἡ Θεοσεβικὴ λοιπὸν θρησκεία τοῦ Κιτρη ἢ ὁ Θεϊσμός, τὸν ὁποῖον ἀναγνοῦς εἰς συγγράμματα Θεϊστικῶν, ἐνηγκαλίσθη, ἀρνησάμενος τὴν Χριστιανικὴν πίστιν, εἶναι ἀλογία καὶ ἀσίθεια, οὐ πολὺ ἀπέχουσα τῆς ἀθείας». Καὶ ὡς εὐσεβὴς κληρικὸς ἀποτεινόμενος πρὸς τοὺς πλανηθῆντας λέγει: «Ἵμιν δὲ πᾶσιν

πονηραῖς, καθ' ἃς ἡ Ἐκκλησία τοῦ Βυζαντίου καὶ τὰ λοιπὰ Ὁρθόδοξα Π.τριαρχεῖα ἐθνηριμάχουν, τὰ δὲ ὑπὸ τὴν μητρικὴν αὐτῆς σκέπην διατελοῦντα ὀρθόδοξα Ἔθνη ἔστινον ὑπὸ τὴν πτέρναν τῶν δεσποτῶν, ἢ κραταῖα Ρωσία παρεμβαίνουσα ἐσωζε καὶ Ἐκκλησίαν καὶ Ἔθνος ἐκ στόματος λέοντος. Κατὰ τὸν Κριμαϊκὸν πόλεμον ἀνέλαβε τὸν ἱερὸν ἀγῶνα ὑπὲρ τῆς Ὁρθοδοξίας ἐν Ἀνατολῇ, ἐν ᾧ αἱ Δυτικαὶ Δυνάμεις, χάριν ἰδίων συμφερόντων, ὑπεστήριζον τὴν Τουρκίαν. Δυστυχῶς κατόπιν καὶ αὐτὴ ἡ Ρωσία παρεσύρθη ὑπὸ τῶν πανελαυστικῶν ἀρχῶν καὶ κατεδίωξε τὰ Πατριαρχεῖα· κατέπεσε δὲ τελευταῖον οἰκτρῶς διότι ἐπάταξεν αὐτὴν ὁ Κύριος διὰ τὸς παραβόσεις τῆς δικαιοσύνης καὶ καθόλου τῶν ἠθικῶν ἀρχῶν. «Δικαιοσύνη ὑψοῦ ἔθνη, ἐλασσονοῦσι δὲ φυλάς ἀμαρτία» (Παροιμ. ια', 34) λέγει ὀρθῶς ἡ Ἁγία Γραφή.

«ὄχομαι ἀπαλλαγῆναι τῆς κλάνης και ἐπιστρέψω εἰς τὴν Ἐκκλησίαν τοῦ Χριστοῦ, ἥτις ἔστιν ἡ μόνη ἀσφαλής· και βεβαία ἀγκυρα τῶν σαλευομένων συνειδήσεων· και ἔσται ὁ σύνδεσμος πάντων τῶν ἐθνῶν».

Ἄλλὰ και κατὰ φειδῶν ἰδεῶν και ἰδέα τοῦ Ἀντιτόμου τοῦ Θεοκλήτου Φερμυκίδου ἔγραψε σθεαρῶς ἀποδοκιμάζων «τὴν σύγχυτον και ἀσυναρτησίαν τῶν κρίσεων» και συνυποδεικνύων τὰ δλέθρια ἀποτέλεσματα διὰ τε τὴν Ὀρθοδοξίαν και τὸ ἔθνος. «Ὁ σκοπὸς και τὸ τέλος (ὃ μὴ γένοιτο) διχνοῖα τῶν Ἐκκλησιῶν, σχίσμα, χωρισμὸς ἀπὸ τοῦ ἐθνικοῦ σώματος, δλεθρὸς τῆς Ἑλλάδος». Ἄλλωθι· τὸ σύγγραμμ μ τοῦτο τοῦ Φερμυκίδου εἶνε ἀτόχρημ ἀπεδὸς εἰς τὴν Ἀγίαν Ἐκκλησίαν, ἐν ἣ εἰς τοὺς αἰῶνας πρκαμῖναι τὸ πνεῦμ τοῦ Θεοῦ δσηγοῦν εἰς πᾶσαν τὴν ἀλήθειαν.

Ὁ σοφὸς κληρικὸς και ἐν τοῖς Ἰ. Νικοῖ· και ἐν τῷ Πνευματικῷ εἰδασκε τὰ πρέποντα εἰς πάντας τοὺς Ἑλληνας και δὴ εἰς τὴν νεότητα, ἥτις πρέπει νὰ στηρίζεται ἐπὶ τε τῶν θρησκευτικῶν και τῶν ἠθικῶν ἀρχῶν. Ἐν τῷ «Αἰῶνι» (ἀριθ. 1198 — 99) ἐδημοσίωθη εἰσαγωγικὴ ὁμιλία εἰς τὴν Ρητορικὴν ἐν ἀρχία γλώττῃ οὐχι πρὸς ἐπέδειξιν. Τὰς δόθικαι σωσιπόλιδας παραινέσεις πρέπει νὰ ἔχωμεν, εἰτερ ποτέ, ὅπ' ὄφιν πρὸς ἐθνικὴν εὐημεσίαν. «Διὰ τὰ πάθη, λέγει, και τὴν παραουτικα ἡδονὴν τῶν ἐν ταῖς ἀρχαῖς τὰ ἔθνη ταπεινοῦνται, ἐκνευρίζονται, και δοοῖν θάτερον ἢ ὄλιος ἐξαλείφονται ἢ εἰς δουλείαν ἀνεπαγόρθωτον μεταπίπτουσιν· εἰ γὰρ ἦμῖν τοῖς Ἑλλησιν ἐξαίρεσις τοῦτου γέγονε, τῇ Χριστιανικῇ ἡμῶν θρησκείᾳ ἢ χάρις δῆπου ὀφείλεται. Αὕτη γὰρ δουλωθίντας πολιτικῶς, ἀδουλώτους τῷ πνεύματι συνείχεν, ἀντὶ τῆς ἀνθρωπίνης εὐνομίας, ἣν ἀπωλέσαμεν, τὸν αἰώνιον Εὐαγγελικὸν νόμον δοῦσα, ἐν ᾧ πάντες συναρμολογοῦμενοι κατὰ τὴν ἐκάστην χρηρηγηθεῖσαν δύναμιν και διακονίαν, ἐν σώμα ἑσμέν, ἐν ἔθνος, ἀρρήτοις δεσμοῖς συσφιγόμενον. Αὕτη και τὴν γλώσσαν τῶν προγόνων ἡμῶν διατήρησε, πλεῖστα τῶν ἐκείων συγγραμμάτων ἀπὸ τοῦ πολιτικοῦ κατακλυσμοῦ,

1. Πρόλ. «Αἰῶνι» 1852, ἀριθ. 1225 — 58, 1285· πρὸλ. και ἀρχμ. Πολυκάρπου Συνοδοῦ (Νῶν Μητροπ. Γόρτυνος και Μεγαλοπόλεως) Κωνσταντίνος Οἰκονόμος ἐξ Οἰκονόμων ἐν «Γρηγορ. Πηλααῶ» Θεσ. νικης 1928. Πρκατηρητέον ὅτι ὁ «Αἰῶνι» ἦτο τὸ κύριον ὄργανον τῆς Νεοεπιστῆς πολιτικῆς.

~~ὡς καὶ τὰ νῦν ἐπὶ σοφίᾳ ἀσκηνοῦμενα τῶν ἀπὸ τῆν Εὐρώπην ἰθὺν ἐπαίδευσεν. Ἦν τούτων, ὡ φίλοι, προσήκει ταῖς χριστιαναῖς μὲν οὖσιν, ἀπογόνους δὲ ἐκείνων τῶν ἀνδρῶν, τῆ τε πίστει ἐπιμένειν παγίως καὶ ἀκλινῶς τῆς τε προγονικῆς γλώσσης συντόμως ἐπιμελεῖσθαι, ὥστε μὴ μόνον ἑπαθεῖν, ἀλλὰ καὶ γράρειν, εἴποτε δεῖ, ἐν ταῖς πρὸς πρὸς ἀλλήλους διαλέξεσιν».~~

Βεβίως δὲν εἶχε πρωτοτυτίαν εἰς τὰ φιλοσοφικά συγγράμματα, ἀριστα ὅμως ἐπωφελεῖτο, ὡς μέλιστα, ἐκ τῶν συγγραφῶν τῆς Γαλλικῆς φιλολογίας καὶ δὴ τοῦ φιλοσόφου Φραγκίσκου Θυρότου (1768-1832) τοῦ ὁποῦ οὐ πῆρε μαθητῆς ἐν Παρισίοις. Ὁβτω δὲ ἐν δευτέρᾳ ἐκδόσει καὶ τῆς Ρητορικῆς ἐπωφελήθη ἐκ τῆς λαμπρᾶς συγγραφῆς τοῦ Βλαίρου, Cours de Rhétorique et de Belles-Lettres, ὡς καὶ αὐτὸς συνομολογεῖ. Περὶ τῆς πρώτης ἐκδόσεως τῆς Ρητορικῆς ἐδημοσιεύθη εὐμενῆς κρίσις ἐν Ἀργίῳ Ἑρμῇ (1816) ἐκ τῶν Γοτιγγαίων Εἰδήσεων, ὁ δὲ ὁμογενὴς Κωνσταντῖνος Νικολόπουλος, ἐκ Σάρωνης, διδάκκαλος τῆς Ἑλληνικῆς Φιλολογίας καὶ ὑποβιβλιοφύλαξ τοῦ Γαλλικοῦ Πανεπιστημίου ἐδημοσίευσεν λαμπρὰν κρίσιν ἐν Mercure étranger (ἀριθ. XIV) μεταφρασθεῖσαν ἐν «Ἀργίῳ Ἑρμῇ». Ἐν αὐτῇ, πρὸς τοὺς ἄλλοις, λέγεται: «Μαθηματικὸς ἀριστος, καὶ φιλόλογος πολυμαθὴς, εἴλκυε ταχέως πρὸς ἐκυτὸν τὴν προσοχὴν τῶν συμπολιτῶν του· προξενεῖ δὲ μεγίστην δόξαν εἰς τὴν ἐκυτοῦ πατρίδα καὶ

1. Ὁ Φραγκίσκος Θυρότος ἦτο καθηγητῆς τῆς φιλοσοφίας ἐν τῷ Collège de France· μετέφρασε Γαλλιστὶ πολλὰ τῶν ἀρχαίων Ἑλλήνων συγγραφέων, ὡς τὰ Ἠθικά καὶ Πολιτικά τοῦ Ἀριστοτέλους. Ἀλλὰ τὸ κύριον αὐτοῦ ἔργον εἶναι ἐν δυοῖ τόμοις «Εἰσαγωγή εἰς τὴν μελέτην τῆς Φιλοσοφίας» (1830) τοῦχοῦσα τοῦ Μουθουναίου βραβείου. Τελευτήσαντα τὸν Θυρότον τῷ 1832 ὑπὸ χολέρας ὑπερ πάντα ἄλλον ἐθρήνησεν ὁ πολλὸς Κερκεῆς, φίλος ἀκριφῆς, γράφας ἐν τοῖς Προλεγομένοις τοῦ δευτέρου μέρους τοῦ Δ' τῶν Ἀτάκτων τόμου τοὺς θερμοὺς ταύτους λόγους: «Φραγκίσκος Θυρότος, ἀνδρα ἐν φιλοσόφοις ἀκριφηνέστατον, ἐν πολίταις, τοῖ κοινῇ συμφέροντος προμηθέστατον, ἐν οἰκείαις, φιλοσεργότατον, ἐν φίλοις, ζωῶτα μὲν ἄριστον εὐνοῦσστατον, θυγόντα δέ, μάλιστα πάντων ἐμοὶ ποθεινόν, χεῖρειν ὁ τῆς ἡδίστης αὐτοῦ ὁμιλίας ὀρρανεσμένος Ἀδελφάντιος Κεραῆς».

ἐξόχως εἰς τὸν ἱερὸν κληρὸν τῆς Ἑλλάδος». Τοσαῦτα καὶ περὶ τοῦ
 ἐξόχου κληρικοῦ Νεσφόρου Βάρδα, τοῦ Χίου, εἰς συμπλήρωσιν τῶν
 ὅσα ἐγράψαμεν πρὸ τινῶν ἐτῶν, ὅστις ἐν τῇ αὐτοβιογραφίᾳ του λέγει
 «Ἐὐχαριστῶ τῷ Θεῷ, πρῶτιστα μὲν ὅτι ἐγεννήθην χριστιανός, δεύ-
 τερον δὲ ὅτι ἐκ γονέων παιήτων μὲν, πλουσίων ἡμῶς εἰς εὐσίδειαν καὶ
 ἀρετήν, καὶ τρίτον ὅτι Ἕλλην τὸ γένος, καίτοι ὑπὸ τυραννίαν βάρβα-
 ρον καὶ ἀντίχριστον».

† Ο ΓΟΡΤΥΝΟΣ ΚΑΙ ΜΕΓΑΛΟΠΟΛΕΩΣ ΠΟΛΥΚΑΡΠΟΣ
 (ΕΥΝΟΑΙΝΟΣ)